

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K\(176\).17](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).17)
УДК 796.011.009(100)

Бакіко І.В.,

<https://orcid.org/0000-0002-8835-8781>

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
доцент кафедри фізичної культури, спорту та здоров'я,
Луцький національний технічний університет, м. Луцьк

Валькевич О.В.,

<https://orcid.org/0000-0003-1229-5056>

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
доцент кафедри фітнесу та циклічних видів спорту,
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк
Черкашин Р.Є.,

<https://orcid.org/0000-0002-4334-7448>

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
доцент кафедри фітнесу та циклічних видів спорту,
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

АНАЛІЗ ПРОГРАМ ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ КРАЇН ЄС

Мета роботи проаналізувати програми фізичної активності в ЗЗСО країн ЄС. **Методологія.** Для досягнення мети були використані наступні методи дослідження: аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури, документальних матеріалів та Інтернет-джерел. Методологія наукового пошуку зумовлена необхідністю аналізу узагальнення та систематизації даних щодо досвіду країн Європи в реформуванні організації та забезпеченні потенціалу системи фізичного виховання школярів, що може бути використано в практиці Нової української школи. В основу методології досліджень покладено діалектичний метод (метод вивчення, розкриття закономірностей, тенденцій розвитку і перетворення дійсності, що використовує основні закони діалектики), науковий метод пізнання (сукупність основних способів отримання нових знань і методів вирішення завдань) і системний підхід, який розглядає об'єкт (систему) як цілісну множину елементів у сукупності відносин і зв'язків між ними.

Методологічну основу дослідження становили: методологічні основи теорії і методики фізичного виховання і спорту, що заклали цільові настанови здоров'язберігаючих технологій та їхні основоположні принципи.

Наукова новизна полягає у проведенні аналізу програм фізичної активності в ЗЗСО країн ЄС.

Висновки. Представлено опис програм фізичної активності в освітньому секторі держав-членів ЄС та дані по низці показників (уроки фізичної культури, активне пересування до ЗЗСО, фізкультурні паузи, позакласні спортивні заходи), які дозволяють здійснювати моніторинг занять фізичною культурою в початкових та середніх класах в країнах ЄС.

Ключові слова: фізична активність, програма, школярі, Європейський Союз, заклад загальної середньої освіти.

Bakiko Ihor, Valkevich Oleksandr, Cherkashin Roman. Analysis of physical activity programs in general secondary education institutions of EU countries. The purpose of the work is to analyze physical activity programs in institutions of general secondary education in EU countries. **Methodology.** To achieve the goal, the following research methods were used: analysis and generalization of data from scientific and methodological literature, documentary materials, and Internet sources. The methodology of scientific research is determined by the need to analyze the generalization and systematization of data regarding the experience of European countries in reforming the organization and ensuring the potential of the system of physical education of schoolchildren, which can be used in the practice of the New Ukrainian School.

The basis of the research methodology is the dialectical method (a method of studying, revealing patterns, trends of development and transformation of reality, which uses the basic laws of dialectics), the scientific method of cognition (a set of basic ways of obtaining new knowledge and methods of solving problems) and a systematic approach that considers the object (system) as a whole set of elements in a set of relations and connections between them.

The methodological basis of the study was: the methodological foundations of the theory and methods of physical education and sports, which laid down the target guidelines of health-preserving technologies and their fundamental principles.

The scientific novelty consists in the analysis of physical activity programs in general secondary education institutions of the EU countries.

Conclusions. A description of physical activity programs in the educational sector of the EU member states and data on a number of indicators (physical education lessons, active movement to general secondary education institutions, physical education breaks, extracurricular sports events) are presented, which allow monitoring of physical education activities in primary and secondary grades in EU countries.

Key words: physical activity, program, schoolchildren, European Union, institution of general secondary education.

Постановка проблеми. Сучасні інноваційні та інтеграційні процеси у світі як рушійні сили еволюційного розвитку закономірно обумовлюють виникнення кризових ситуацій в освіті, в тому числі, в системі фізичного виховання школярів. У сучасній освітній ситуації в Україні прослідковується погіршення здоров'я школярів, нерозвиненість у них потреб до занять

фізичною культурою і спортом. На це через незадовільні соціально-економічні умови життя впливає й зниження мотивації до фізичної активності населення. Крім цього, в закладах загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО) спостерігається недосконале матеріально-технічне та кадрове забезпечення. Тому проблема підвищення ефективності фізичного виховання школярів в ЗЗСО як ніколи актуальна на сучасному етапі [7, с. 125; 9, с. 10; 11].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Тому не випадково питання фізичної активності в ЗЗСО країн ЄС цікавлять багатьох сучасних українських фахівців (Вільчковський Е.С., Круцевич Т.Ю., Куц О.С., Аабскір В.М., Лук'яненко М.І., Мандюк А.В., Москаленко Н.В., Шиян О.І.), науковців інших країн (Гуськов С., Вілк В., Зотов А.П., Крадман Д., Кравчик З., Мальська А., Лісіцкі Т., Поспієш Й., Яворський З. та ін.). Загальнонаукове та теоретичне значення мають дисертаційні роботи вітчизняних і зарубіжних фахівців, що пов'язані з дослідженням стану фізичного виховання і спорту за кордоном: в Афганістані (Панаєв Г.), Англії (Турчик І.), Греції (Сінадінос Н.), Румунії (Попеску І., Арделян Г.), США (Бавина А., Віндюк О.) та ін. [2, с. 4].

Мета дослідження – проаналізувати програми фізичної активності в ЗЗСО країн ЄС.

Для досягнення мети були використані наступні **методи дослідження**: аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури, документальних матеріалів та Інтернет-джерел.

Результати дослідження. У всіх державах-членах ЄС вже передбачені шкільні курси фізичної підготовки до різних програм, спрямованих на заохочення фізичної активності школярів до, після та під час шкільних занять. Проте на національному рівні може бути впроваджена практика спортивних пауз під час уроків та розминок як частина навчального процесу. Кількість годин фізкультури в шкільній програмі нерідко встановлюється на субнаціональному рівні, а в деяких випадках – самими ЗЗСО. Важливими чинниками, від яких залежатиме виконання учнями рекомендацій ВООЗ та зміцнення потенціалу втрат у сфері популяризації фізичної активності серед молоді, можуть стати збільшення обов'язкових годин фізкультури у шкільній програмі та запровадження стандартів якості занять [6, с. 57].

Не може не викликати оптимізму той факт, що фізична культура входить в обов'язкову шкільну програму всіх держав-членів ЄС і що скрізь передбачені нормативи або рекомендації щодо забезпечення належної якості занять фізкультурою.

Згідно з визначенням ЮНЕСКО, «якісні заняття фізичною культурою представляють собою чітко спланований, поступальний і всеосяжний навчальний процес, який є частиною навчальної програми дошкільних закладів та закладів початкової та середньої освіти. Вчитель фізкультури є для школярів зразком для наслідування та відіграє важливу роль у популяризації фізичної активності серед дітей та молоді.

У січні 2018 р. Міністерство освіти і культури Кіпру спільно з компанією OPAP Limassol International Marathon GSO організувало масштабний біговий захід для учнів ЗЗСО. Юнакам та дівчатам пропонувалося взяти участь у забігах на дистанції 1500 та 3000 м. Мета заходу полягала в тому, щоб спонукати учасників активніше займатися спортом у вільний час. Школярі, які виявили бажання брати участь у змаганні, мали тренуватися в рамках позакласних спортивних заходів та здати залік, що проводився в кожному ЗЗСО з метою відбору частини кандидатів на участь у фінальному забігу [8, с. 23].

В Данії з 2013 р. у рамках шкільної реформи було запроваджено норматив щоденного фізичного навантаження. Учні ЗЗСО зобов'язані щодня присвячувати 45 хвилин фізичним вправам з метою забезпечення постійних та високих показників успішності, здоров'я та загального благополуччя. ЗЗСО самостійно приймає рішення про те, як ці 45 хвилин фізичних вправ мають бути розподілені протягом навчального дня. Спортивні заходи можуть бути організовані спільно з місцевими спортивними клубами та мати більш високу тривалість. Вони можуть проводитись у класах, на спортивних та ігрових майданчиках, або у зелених зонах навколо ЗЗСО. Результати оцінки цієї ініціативи свідчать, що проведення фізичних вправ під час уроків датської мови та математики сприяло покращенню самопочуття та успішності школярів. Крім цього, 14 % вчителів в даний час включають фізичні вправи в план занять на щоденній основі, а 74 % вчителів дотримуються цієї звички на практиці один раз на тиждень. Лише 2 % вчителів ніколи не проводять фізкультурні паузи на своїх уроках. Самі учні підтверджують, що практика фізкультурних пауз під час уроку сприяє підтримці тиші в класі і благотворно впливає на концентрації уваги та вивчення навчального матеріалу.

Мета базової політики Естонії в галузі спорту на період до 2030 року полягає в перегляді концепції викладання фізкультури, щоб включити до неї пропаганду фізичної активності, здорового способу життя та інтересу до спорту протягом усього життя. У короткостроковій перспективі дана політика має на меті підвищення рівня поінформованості всіх школярів про важливість фізичної активності для здоров'я [14].

Замість традиційного викладання фізкультури у ЗЗСО мають бути запроваджені програми фізичних вправ, які будуть проводитись на всіх рівнях шкільної системи та відповідати сучасним вимогам. Для виконання цього завдання необхідно переглянути цілі фізичних вправ і програму спортивних занять, більш активно включати такі вправи в шкільний розклад як елемент інших уроків і проводити навчальні курси з основних видів вправ (біг, плавання, їзда на велосипеді, катання на лижах, орієнтування на місцевості) та ігор. Завдання полягає в тому, щоб сформувати у школярів інтерес до виконання фізичних вправ та звичку до цих занять.

Проект «Школи в русі» являє собою багатокomпонентний підхід до підтримки фізичної активності в ЗЗСО за рахунок проведення спортивних пауз на уроках та перервах, впровадження практики активного пересування, популяризації фізичної активності протягом усього життя. Основною відмінністю проекту є той факт, що у виробленні рішень щодо популяризації активного способу життя беруть участь усі вчителі ЗЗСО, а також школярі та їхні батьки [10, с. 253].

«Фінські школи в русі» – це державна програма з популяризації фізичної активності серед учнів фінських ЗЗСО. Навчальні заклади та муніципалітети, які беруть участь у програмі, впроваджують в життя власні плани щодо підвищення рівня фізичної активності дітей у ЗЗСО. Їх мета полягає у створенні додаткових умов для організації проведення фізичних вправ на уроках, перервах та після занять з метою покращення самопочуття школярів, зниження схильності до

малорухливого способу життя та підвищення успішності, а також заохочення участі учнів та їх активного пересування до ЗЗСО.

Етап апробації проекту «Фінські школи в русі» було розпочато у 2010 – 2012 роках. У травні 2017 р. у програмі брали участь понад 90 % муніципалітетів та 80 % ЗЗСО. Це один із основних освітньо-навчальних проектів, що входять до державної програми. Планується поширити дію проекту на всю країну, щоб діти у ЗЗСО присвячували фізичній активності щонайменше одну годину на день.

Французька програма «Заходи з підвищення рівня фізичної активності підлітків і мінімізації сидячого способу життя» базується на соціально-екологічний підхід і передбачає декілька напрямів та кроків, включаючи роботу зі зміни сприйняття фізичної активності та створення відповідних стимулів, забезпечення суспільної підтримки у справі популяризації активного способу життя, спонукання молоді до занять спортом, створення сприятливих умов для фізичної активності у приміщенні та на свіжому повітрі, у вільний час та у повсякденному житті, а також популяризувати щоденні прогулянки пішки або з використанням спортивних транспортних засобів [13, с. 23].

У Німеччині в рамках державного плану дій «Бути у формі», що є національною ініціативою щодо популяризації здорового харчування та фізичної активності, були розроблені відповідні національні рекомендації. Починаючи з 2008 р. план дій «Бути у формі» служив базовим компонентом для різноманітних заходів, спрямованих на довгострокове покращення якості харчування громадян та підтримку активного способу життя. Національні рекомендації щодо підвищення рівня фізичної активності та підтримки активного способу життя були представлені у 2014 р. міжгалузевою робочою групою щодо популяризації активного способу життя при Федеральному міністерстві охорони здоров'я, завдяки фінансуванню якого було реалізовано даний проект.

Рекомендації щодо підвищення рівня фізичної активності та підтримки активного способу життя призначені для фахівців та профільних організацій, включаючи всіх експертів та організації в галузі спорту (наприклад, спортивні клуби), освіти (наприклад, ЗЗСО та дитячі садки), охорони здоров'я (наприклад, організації зі страхування здоров'я), місцевого самоврядування (наприклад, організації з питань містобудування та територіального планування), політики (наприклад у галузі охорони здоров'я та освіти) та інших сфер життя суспільства, які прямо чи опосередковано впливають на розробку та впровадження заходів щодо популяризації фізичної активності серед населення.

У Греції в програмі «Плавання для школярів» особливий наголос робиться на групову активність та навчання дітей навичкам командної роботи в рамках занять плаванням. Відповідно до цього експериментального підходу, учні 8 – 9 років в ігровій формі вивчають базові правила безпеки та гігієни та знайомляться з водним середовищем. Завдяки активній участі діти отримують можливість розвивати особисті та соціальні навички [12].

Програма розрахована на один триместр і включає 12 обов'язкових уроків плавання, які входять до навчального курсу фізкультури, передбаченого в кожному ЗЗСО. В 2015 р. відповідний експериментальний проект було розпочато у ЗЗСО Афін, а у 2016 р. його дія поширилася на всю Грецію.

Національна перевірка фізичної підготовленості школярів Угорщини (NETFIT) – це тест на фізичну підготовленість, який проводиться за допомогою online програмного забезпечення, розробленого спільно Угорською федерацією шкільного спорту (HSSF) та Інститутом Купера. З 2014/2015 навчального року всі ЗЗСО Угорщини повинні використовувати NETFIT для оцінки рівня фізичної підготовленості школярів починаючи з 5-го класу та старше.

У 2016 році Федерація опублікувала адаптовану версію для учнів з особливими освітніми потребами. До тестування додавалася друга редакція керівництва NETFIT та тематичні відеоінструкції. Дані, отримані за підсумками тестування, використовуються для контролю, індивідуальних та групових змін у стані фізичної підготовленості школярів з особливими освітніми потребами. Можлива розробка національних програм із забезпечення регулярної фізичної активності, спрямованих на підвищення рівня фізичної підготовленості таких учнів, що дозволить покращити стан їхнього здоров'я та спортивну форму. Угорська федерація шкільного спорту надає інформаційні матеріали та проводить регіональні семінари для вчителів для ознайомлення з новими методичними можливостями NETFIT.

Отже, уроки фізичної культури, безумовно сприяють підвищенню рівня фізичної активності серед молоді, проводяться, як правило, не частіше, ніж декілька разів на тиждень. З метою виконання нормативів фізичного навантаження для дітей та підлітків необхідно передбачити додаткові можливості для занять спортом до та після уроків, а також протягом навчального дня. До цих можливостей можуть відноситись фізкультурні паузи під час уроків та на перервах та позакласні програми занять. Ще одним ефективним способом підвищити рівень фізичної активності є прогулянки, в першу чергу пішком та на велосипеді. На рис. 1 подано опис декількох основних способів підтримки фізичної активності до, під час та після уроків фізичної культури.

Дискусія. У країнах Європи зміст фізичного виховання будується на загальноєвропейських стандартах, які визначають рівень володіння учнями компетентностями з цього предмету. Стандарто-орієнтований підхід декларується в керівних документах [15, с. 18]. При цьому їх зміст деякою мірою є запозиченням американських стандартів [12].

В Україні реформа загальної середньої освіти також передбачає створення державних стандартів, які визначають вимоги до обов'язкових результатів навчання й компетентностей здобувачів освіти. На сьогодні розроблено Державний стандарт початкової освіти [1, с. 37], який ґрунтується на таких основних принципах, як презумпція талановитості дитини, цінність дитинства, радість пізнання, розвиток особистості, здоров'я, безпека.

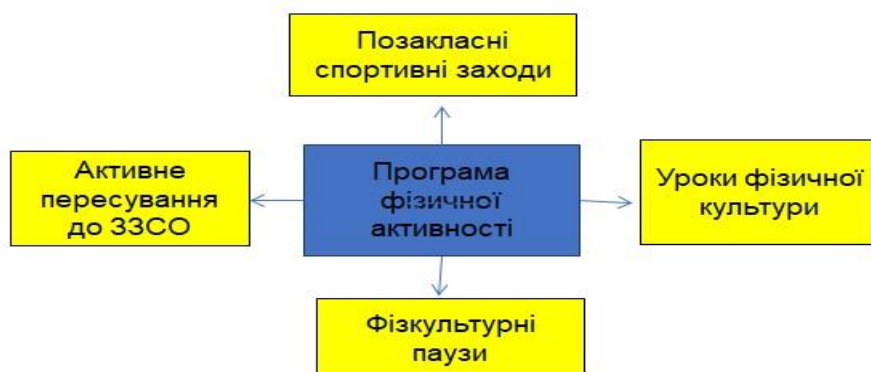

Рис. 1. Способи підтримки фізичної активності до, під час та після уроків фізичної культури

Фізкультурна галузь є однією з дев'яти галузей навчання в початковій школі, у якій забезпечено умови для формування необхідних компетентностей [3; 4, с. 11; 5, с. 6]. При вдосконаленні програмно-нормативного забезпечення фізичного виховання потрібно керуватися комплексним підходом до формування стандартів фізичного виховання, що декларується в європейських країнах, у тому числі й передбачає набуття основних компетентностей у руховій, соціальній, пізнавальній, афективній сферах розвитку дитини.

Висновки. Таким чином, у статті представлено опис програм фізичної активності в освітньому секторі держав-членів ЄС та дані по низці показників (уроки фізичної культури, активне пересування до ЗЗСО, фізкультурні паузи, позакласні спортивні заходи), які дозволяють здійснювати моніторинг занять фізичною культурою в початкових та середніх класах в країнах ЄС.

Перспективи подальших розвідок передбачають аналіз програм фізичної активності серед здобувачів вищої освіти.

Література

1. Державний стандарт початкової освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 лют. 2018 р. № 87). 55 с.
2. Москаленко Н.В., Яковенко А.В., Сидорчук Т.В. Фізичне виховання школярів у зарубіжних країнах (XX ст. – початок XXI ст.) : монографія. Дніпро, 2020. 259 с.
3. Популяризация физической активности в секторе образования. Текущая ситуация и положительный опыт государств-членов Европейского союза в Европейском регионе ВОЗ. 2018. Режим доступа: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0007/398995/EducationFactsheet_RUS.pdf?ua=1
4. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти/під керівництвом О. Я. Савченко. Київ, 2018. 29 с.
5. Типова освітня програма початкової освіти. Цикл І (1–2 класи)/під керівництвом Р. Б. Шияна. Київ, 2018. 29 с.
6. Турчик І. Х. Фізичне виховання і спорт у шкільній освіті Європи: монографія. Дрогобич: Швидкодрук, 2017. 138 с.
7. Яковенко А. Сучасний стан фізичного виховання школярів у європейських країнах. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. 2019. Берез. 26. Вип. 33. С. 125–132. doi.org/10.15330/fcult.33.125–132
8. Foster D. Physical education and sport in schools. Briefing Paper. 2018. Oct 10. № 6836. P. 34.
9. Harris J. The Case for Physical Education becoming a Core Subject in the National Curriculum. Physical Education Matters. 2018. №13 (2). P. 9–12.
10. Jung J., Ressler J., Linder A. Exploring the Hidden Curriculum in Physical Education. Advances in Physical Education. 2018. №8. P. 253–262. doi.org/10.4236/ape.2018.82023
11. Katsarova I. Physical education in EU schools. Briefing. 2016 Nov. 6.
12. National Standards for K-12 Physical Education Copyright 2013, SHAPE America – Society of Health and Physical Educators.
13. Scheuer C. European perspectives of Quality Physical Education, September 17th, 2014. Budapest: Hungary. 35 p.
14. The Structure of the European Education Systems 2016/17: Schematic Diagrams. Eurydice Facts and Figures/European Commission/EACEA/Eurydice, 2016. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
15. Vass Z, Boronyai Z, Csanyi T. European Framework of Quality Physical Education. European Physical Education Association, 2018. 24 p.

References

1. Derzhavnyj standart pochatkovoji osvity (zatverdzhenyj postanovoju Kabinetu Ministriv Ukrajinjy vid 21 ljutogho 2018 r. № 87). [State standard of primary education (approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine on February 21, 2018, No. 87)], 55 p.
2. Moskalenko N.V., Yakovenko A.V., Sidorchuk T.V. (2020). Physical education of students in foreign countries (XX century - beginning of XXI century) : monograph. Dnipro. 259 p.
3. Typova osvithnja prohrama dlja zakladiv zagaljnoji serednjoji osvity (pid kerivnyctvom O. Ja. Savchenko). [Typical educational program for general secondary education institutions (under the direction of O. J. Savchenko)]. Kyiv, 2018, 29 p.
4. Typova osvithnja prohrama pochatkovoji osvity. Cykl I (1–2 klasy) (pid kerivnyctvom R. B. Shyjana) [A typical elementary education curriculum. Cycle I (1–2 grades) (under the direction of R.B. Shian)], 2018. Kyiv, 29 p.

5. Promotion of physical activity in the education sector. Current situation and positive experiences of European Union Member States in the WHO European Region. 2018. Access mode: http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0007/398995/EducationFactsheet_RUS.pdf?ua=1
6. Turchyk I.Kh. (2017). Physical education and sports in school education in Europe: monograph. Drohobych: Shvidkodruk. 138 p.
7. Jakovenko A. (2019). Suchasnyj stan fizychnogho vykhovannja shkoljariv u jevropsjkykh krajinaх. [The current state of physical education of pupils in European countries]. Visnyk Prykarpatskijogho universytetu. Serija: Fizychna kuljtura, 33, 125–132. doi.org/10.15330/fcult.33.125-132
8. Foster D. (2018, Oct 10.). Physical education and sport in schools. Briefing Paper, 6836, 34.
9. Harris J. (2018). The Case for Physical Education becoming a Core Subject in the National Curriculum. Physical Education Matters, 13 (2), 9–12.
10. Jung J., Ressler J., Linder A. (2018). Exploring the Hidden Curriculum in Physical Education. Advances in Physical Education, 8, 253–262. doi.org/10.4236/ape.2018.82023
11. Katsarova, I. (2016, Nov. 6.). Physical education in EU schools. Briefing.
12. SHAPE America – Society of Health and Physical Educators (2013). National Standards for K-12 Physical Education. Retrieved from <https://www.shapeamerica.org/standards/pe/>
13. Scheuer, C. (2014, September 17th). European perspectives of Quality Physical Education. Budapest, Hungary.
14. European Commission/EACEA/Eurydice (2016). The Structure of the European Education Systems 2016/17: Schematic Diagrams. Eurydice Facts and Figures. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
15. Vass Z., Boronyai Z., Csanyi T. (2018). European Framework of Quality Physical Education. European Physical Education Association.

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K\(176\).18](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).18)
УДК 373.5.091.33:796.56]:796.093.1

Березовський В. А.
<https://orcid.org/0009-0002-5550-5623>
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри олімпійського та професійного спорту,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова, м. Київ
Подгаєцький А. В.
<https://orcid.org/0009-0007-2015-8453>
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри олімпійського та професійного спорту,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова, м. Київ

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ ЗМАГАНЬ ЗІ СПОРТИВНОГО ОРІЄНТУВАННЯ В РАМКАХ ПРОЄКТУ ПЛІЧ-О-ПЛІЧ ВСЕУКРАЇНСЬКІ ШКІЛЬНІ ЛІГИ

У статті систематизовано матеріали щодо організації та проведення змагань зі спортивного орієнтування в умовах сучасної школи. Автори зосереджують увагу на тому, що спортивне орієнтування має широкий спектр застосування в різних сферах діяльності: спорт, навчання, подорожі, військова справа. Особливий наголос зроблено на практичності та доступності використання даного виду спорту. Вперше розроблено алгоритм організації та проведення шкільних змагань зі спортивного орієнтування. Зазначається, що організація та проведення змагань зі спортивного орієнтування в умовах воєнного часу має ряд особливостей. Дотримання техніки безпеки, відсутність методичних матеріалів, а також недостатній рівень матеріально-технічного забезпечення шкіл зумовили необхідність пошуку доступних форм організації змагань зі спортивного орієнтування.

Результатом пошуку стала розробка та апробація уніфікованих завдань, що можуть бути використані на будь-якій локації, навіть за відсутності спеціальної карти-схеми для спортивного орієнтування. Авторами запропоновано використання наявної інфраструктури (спортивна зала, будівля школи, пришкольнє подвір'я) для проведення змагань зі спортивного орієнтування, у тому числі, і у проєкті Пліч-о-пліч Всеукраїнські шкільні ліги.

Завдяки цьому дослідженню було розкрито широкий спектр можливостей щодо організації тренувань та змагань учасників проєкту «Всеукраїнські шкільні ліги «Пліч-о-пліч».

Розроблені методичні матеріали стали фундаментом навчально-методичного фільму «Спортивне орієнтування. Початковий рівень навчання» (презентація у другій половині лютого 2024 року). Це дозволило розширити доступ до методичних матеріалів для широкої аудиторії фахівців зі спортивного орієнтування та вчителів фізичної культури.

Ключові слова: спортивне орієнтування, Пліч-о-пліч Всеукраїнські шкільні ліги, шкільні змагання.

Vasyl Berzovskyi, Andrii Podgaetskyi. Organizational and methodological principles of orienteering competitions within the framework of the Shoulder-to-Shoulder All-Ukrainian School Leagues project. The article systematizes materials related to the organization and conduct of orienteering competitions in the conditions of a modern school. The authors focus on the fact that orienteering has a wide range of applications in various spheres of activity: sports, education, travel, military affairs. Special